

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSÁNAK HIVATALA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának
és a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó biztoshelyettesének

KÖZÖS JELENTÉSE

az AJB-1827/2021. számú ügyben
az egyházi fenntartású iskolák számára a közszolgáltatás részeként
szelektív hulladékgyűjtő edény biztosításával összefüggésben

Előadó: dr. Garaguly István

Érintett szervek:
Innovációs és Technológiai Minisztérium,
Fővárosi Közterület-fenntartó Zártkörűen Működő Nonprofit Részvénytársaság

2021.

**Az alapvető jogok biztosának
és a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó biztoshelyettesének
közös jelentése az AJB-1827/2021. számú ügyben**

Előadó: dr. Garaguly István

Az eljárás megindulása

Az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye fenntartásában működő budapesti Pannonia Sacra Katolikus Általános Iskola fordult panasszal az alapvető jogok biztosához azzal kapcsolatban, hogy a hulladékgyűjtési közszolgáltató a közszolgáltatás keretében nem biztosítja számukra az elkülönítetten gyűjtendő hulladék gyűjtésére és átadására alkalmas szelektív hulladékgyűjtő edényeket. A beadványban foglalt álláspontjuk szerint a közszolgáltató azzal, hogy a közszolgáltatás igénybevételéhez csak vegyes háztartási hulladék gyűjtésére alkalmas edényeket biztosít, a jogszabályokkal ellentétesen a kevésbé jó környezeti eredménnyel járó megoldást érvényesíti a hulladékkezelés módjával kapcsolatosan, valamint a környezeti nevelés szempontjából is hátráltatja az elkülönített hulladékgyűjtéssel és a körforgásos gazdaság fenntarthatóságával összefüggő pedagógiai célokat, közvetve sértve ezzel a jelen és jövő nemzedékek érdekeit.

A beadvány alapján a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményével, valamint az egészséges környezethez való joggal összefüggő visszásság gyanúja, továbbá a jövő nemzedékek érdeke sérelmének közvetett veszélye miatt az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.) 20. § (1) bekezdése alapján vizsgálatot indítottunk, és megkerestük az Innovációs és Technológiai Minisztériumot (továbbiakban: Minisztérium), valamint a Fővárosi Közterület-fenntartó Zártkörűen Működő Nonprofit Részvénytársaságot (továbbiakban: Közszolgáltató) tájékoztatás és az ügyvel kapcsolatos iratok megküldése érdekében.

Az érintett alkotmányos jogok és értékek

- Jövő nemzedékek érdeke: „Felelősséget viselünk utódainkért, ezért anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink gondos használatával védelmezzük az utánunk jövő nemzedékek életfeltételeit.” [Alaptörvény Nemzeti Hitvallás]
- A jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelménye: „Magyarország független, demokratikus jogállam.” [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés]
- Az egészséges környezethez való jog „Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.” [Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdés]

Alkalmazott jogszabályok

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (Nkt.)
- A lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény (Ehtv.)
- Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (Áht.)
- A hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény (Htv.)
- A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Szocvtv.)
- A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.)

- A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.)
- A hulladékgazdálkodási közszolgáltatás végzésének feltételeiről szóló 385/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet (Htvr.)
- A Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet (StatútumR.)
- Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének a Budapest főváros területén végzett hulladékgazdálkodási közszolgáltatásról szóló 26/2013. (IV. 18.) önkormányzati rendelete (KgyR.)

A megállapított tényállás

A panaszbeadvány, valamint a megkeresett szervek tájékoztatása alapján az alábbi tényállást állapítottuk meg:

1. A Pannonia Sacra Katolikus Általános Iskola (a továbbiakban: Iskola), mint a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola gyakorlóiskolája az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye Katolikus Iskolai Főhatósága által alapított, a Magyar Katolikus Egyházon belül működő, önálló jogi személyiséggel rendelkező köznevelési intézmény.

Az Iskola a keletkező hulladék gyűjtéséről, kezeléséről a Közszolgáltatóval 2009. október 20-án kötött szerződés alapján a Főváros hulladékgazdálkodási közszolgáltatása keretében, a Közszolgáltató által rendelkezésre bocsátott 3 darab 240 literes, vegyes háztartási hulladék gyűjtésére alkalmas hulladékgyűjtő edény használatával gondoskodik, a hulladék közszolgáltató részére heti kétszeri, szerdai és pénteki napokon történő átadásával, a szerződésben megállapított havi közszolgáltatási díj megfizetése ellenében. A szerződés szerint a hulladékgyűjtő edényeket a Közszolgáltató biztosítja, az ő tulajdonát képezik.

Az Iskola 2018. május 10-én e-mailben megkereste a Közszolgáltatót azzal a kéréssel, hogy biztosítson a számára szelektív hulladékgyűjtő edényeket, annak érdekében, hogy egyebek mellett az iskolai papírgyűjtés is ezek használata révén legyen megvalósítható.

A Közszolgáltató válaszában ajánlatot tett arra, hogy 120 literes, 240 literes, 770 literes, vagy 1100 literes szelektív hulladékgyűjtő edényt, 564 Ft – 5171 Ft/ürítés díjért a meglévő szerződés módosításának hatálybalépését követően tudja biztosítani.

Az ajánlatot az Iskola nem fogadta el, mivel az állami-önkormányzati fenntartású iskolák részére ingyenesen biztosított a szelektív hulladékgyűjtés, amely alapvető fontosságú a környezettudatos nevelés szempontjából. Álláspontjuk szerint indokolatlan a megkülönböztetés a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás szempontjából az iskolák között az állami-önkormányzati, illetve egyházi-alapítványi fenntartóra tekintettel.

2. A Minisztérium megkeresésünkre adott tájékoztatása szerint a köznevelési intézmények hulladékgazdálkodási közszolgáltatás igénybevételével kapcsolatos jogait és kötelezettségeit a Htv. állapítja meg. A Htv. eltérő szabályokat állapít meg a köznevelési intézmény tekintetében attól függően, hogy azt költségvetési szervként alapították, egyházi jogi személy, vagy a Htv. szerinti gazdálkodó szervezet által fenntartott intézménynek minősül.

Sajátos jogi státuszából fakadóan az Iskola nem tartozik a Htv. 2. § (1) bekezdés 15. pontjának hatálya alá, azaz az Iskola nem minősül gazdálkodó szervezetnek, mint ahogy az Iskola nem minősül az Áht. 8. §-a szerint alapított költségvetési szervnek sem. Ezek okán a Minisztérium értelmezése szerint az Iskola esetében a Htv. ingatlanhasználóra vonatkozó általános, illetve a nem természetes személy ingatlanhasználóra vonatkozó speciális szabályai alkalmazandók. Az Iskola vonatkozásában a természetes személyekre és a gazdálkodó szervezetekre vonatkozó előírások nem relevánsak.

Az Iskola jelenleg a működése során képződő hulladékot a Htv. 39. § (1) bekezdése alapján köteles elkülönítetten gyűjteni és azt (annak a vegyesen és az elkülönítetten gyűjtött részét is) a közszolgáltatónak közszolgáltatás keretében átadni, és az igénybe vett szolgáltatásért a Htv. 38. § (2) bekezdése szerint díjat fizetni.

A közszolgáltatási díj mértékét a nem természetes személy ingatlanhasználó esetében a Htv. 91. § (7) bekezdése, illetve (8) bekezdése határozza meg. Az Iskola kizárólag a települési hulladékkezelési közszolgáltatási díj megállapításának részletes szakmai szabályairól szóló 64/2008. (III. 28.) Korm. rendelet szerinti vegyes települési hulladék várható mennyiségére vetített hulladékgazdálkodási közszolgáltatási díj megfizetésére köteles.

A fenti szabályok nem vonatkoznak a nem rendszeres, kampányszerű iskolai papírgyűjtésre. Arról a Htv. 12. § (2a) bekezdése akként rendelkezik, hogy azt nem a közszolgáltatás keretei között kell kezelni, még akkor sem, ha a Htv. 31. § (2) bekezdés g) pontja szerint az Iskola a közszolgáltatót választja. Az így összegyűjtött papírhulladék kezelésért az Iskola külön erre az esetre kötött megállapodás szerinti díjat fizeti, vagy ha a hulladék értékkel bír, az Iskolának fizetnek érte.

A Közszolgáltató Iskolának küldött válaszával kapcsolatban, amelyben 5171 Ft-os ürítési díjat kíván fizettetni, a Minisztérium az alábbi észrevételt tette: az említett összeg a Közszolgáltató honlapja szerint (<https://www.fkf.hu/uritesi-dijak>) a gazdálkodó szervezetek részére a háztartási hulladékhoz hasonló hulladék elkülönített részének gyűjtésére szolgáló 1100 l-es gyűjtőedény egyszeri ürítési díja. Ebből arra lehet következtetni, hogy a Közszolgáltató az Iskolát – tévesen – gazdálkodó szervezetként azonosította.

3. Megkeresésünkre a Közszolgáltató az ügygel kapcsolatosan a következő álláspontját ismertette:

A Társaságnak a hatályos jogszabályok alapján a levélben nevesített Iskolát, mint gazdálkodó szervezetet szükséges nyilvántartania, tekintettel arra, hogy a Htv. és a KgyR., amelyek a Társaság hulladékgazdálkodással kapcsolatos jogait és kötelezettségeit rögzítik, alapvetően különbséget tesznek a természetes személy ingatlanhasználók és a gazdálkodó szervezet ingatlanhasználók között és ezen különbség egyértelműen nevesítésre is kerül az említett jogszabályokban.

Ezen különbségek több ponton is megmutatkoznak, mind az elszámolás, mind a jogok és kötelezettségek tekintetében.

A Közszolgáltató részletes tájékoztatást adott a természetes személyek, társasházak és lakásszövetkezetek, valamint gazdálkodó szervezetek esetén a hulladékgazdálkodási díjakra vonatkozó szabályozásról, ismertette a Htv. 91. § (1)-(7) bekezdéseit és a KgyR. 5. § (2)-(4) bekezdéseit, a KgyR. 5. § (3) bekezdés b) pontjával összefüggésben pedig a Htv. 31. § (1) és (2) bekezdéseit, valamint a 39. § (1)-(3) bekezdéseit.

A Közszolgáltató következtetése szerint „A fentiekben kifejtett jogszabályi rendelkezések alapján rögzíthető, hogy Budapest közigazgatási területén az elkülönítetten gyűjtött hulladék (szelektív) Társaságunk részére történő átadására a Természetes személyek és Társasházak, valamint költségvetési szervek és a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény szerinti ápolást, gondozást nyújtó intézmények kötelesek, akik a közszolgáltatási díj megfizetésével jogosulttá válnak egyéb térítés nélkül a szelektív hulladék Társaságunk részére történő átadására.

Ezzel szemben a gazdálkodó szervezet és a közterület-használati hozzájárulás jogosultja ingatlanhasználóknak csupán lehetősége van a Htv. 31. §-a alapján Társaságunknak átadni az elkülönítetten gyűjtött hulladékot, azonban ilyenkor esetükben díjfizetési kötelezettség keletkezik.

Természetes személy és a Htv. szerint annak minősülő ingatlanhasználók esetében társaságunk az elkülönített hulladékgyűjtést térítésmentesen (azaz a közszolgáltatási díj

megfizetése fejében) biztosítja, azonban a Gazdálkodó szerv és az annak minősülő ingatlanhasználó számára térítés ellenében biztosítja, mind az ehhez szükséges edényt és ezzel magát a hulladék begyűjtésének szolgáltatását. Ennek fényében, amennyiben egy köznevelési intézmény nem minősül a Htv. 91. § (6) bekezdése alapján költségvetési szervnek, vagy a Szocvtv. szerinti ápolást, gondozást nyújtó intézménynek, abban az esetben részére közszolgáltatási díj megfizetése ellenében nem biztosítható a szelektív hulladékgyűjtés lehetősége térítésmentesen.”

A Közszolgáltató arról is tájékoztatott, hogy a köznevelési intézmények közül 2019. év folyamán hat alapítványi vagy egyházi fenntartású oktatási és vagy nevelési intézmény és négy alapítvány kért ajánlatot és ezt követően meg is rendelte a Társaságtól a szelektív hulladékszállítási szolgáltatást, egy alapítvány pedig még gondolkodik a szolgáltatás megrendelésén.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

Az alapvető jogok biztosának feladat- és hatáskörét, valamint az ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságokat az Ajbt. határozza meg.

Az Ajbt. 3. § (1) bekezdés b) pontja úgy rendelkezik, hogy az alapvető jogok biztosának a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettese figyelemmel kíséri a jövő nemzedékek érdekeinek érvényesülését, és felhívja az alapvető jogok biztosa, az érintett intézmények és a nyilvánosság figyelmét a természetes személyek nagyobb csoportját – különösen a jövő nemzedékeket – érintő jogsértés veszélyére.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint közigazgatási szerv, helyi önkormányzat, (...) vagy közszolgáltatást végző szerv tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási pert – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

A beadvány alapján megállapítottuk, hogy a szelektív hulladékszállítással kapcsolatos szerződésmódosítás hiányában a fogyasztóvédelmi hatóság eljárásának kezdeményezése nem lehetséges, a panaszos Iskola számára a Közszolgáltató jogi álláspontjával kapcsolatosan jogorvoslati lehetőség nincsen biztosítva, ezért az Ajbt. 20. § (1) bekezdése alapján vizsgálat indult.

II. Az érintett alapjogok és alkotmányos értékek tekintetében

Az alapvető jogok biztosa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az állampolgári jogok országgyűlési biztosa következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott egyes alapjogi tesztek.

Követve a fenti gyakorlatot, amíg az Alkotmánybíróság eltérő álláspontot nem fogalmaz meg, *eljárásunk során irányadónak tekintjük a testület eddigi megállapításait.* Az Alkotmánybíróság – a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában – arra mutatott rá, hogy „az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a

korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni”.

1. Az Alaptörvény Nemzeti Hitvallása szerint „Vállaljuk, hogy örökségünket, egyedülálló nyelvünket, a magyar kultúrát, a magyarországi nemzetiségek nyelvét és kultúráját, a Kárpát-medence természet adta és ember alkotta értékeit ápoljuk és megóvjuk. Felelősséget viselünk utódainkért, ezért anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink gondos használatával védelmezzük az utánunk jövő nemzedékek életfeltételeit.”

Az Ajbt. 1. § (2) bekezdése b) pontja szerint az alapvető jogok biztosa tevékenysége során – különösen hivatalból indított eljárások lefolytatásával – megkülönböztetett figyelmet fordít az Alaptörvény P) cikkében meghatározott értékeknek (a továbbiakban: a jövő nemzedékek érdekei).

A vizsgált panasz a hulladékgazdálkodás sajátosságából adódóan közvetlenül nem érinti a P) cikkben meghatározottan nevesített, a nemzet közös örökségéhez tartozó környezeti elemeket és természeti értékeket. Ugyanakkor a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás szerves részét képezi a környezet védelmére létrejött rendszernek, egyben komoly közegészségügyi vonatkozásai is vannak. A testi és lelki egészséghez, az egészséges környezethez való alapvető jogokat csak egy stabil, kiegyensúlyozottan és fenntarthatóan működő hulladékgazdálkodási közszolgáltatási rendszer szolgálja. A beadvány alapján a körforgásos gazdaságra való átállással és a természeti környezet fenntartható használatával összefüggő célokkal, a közoktatási intézmények ezekhez kapcsolódó környezeti nevelési célkitűzéseivel összefüggésben a jogsértés veszélye merült fel a jövő nemzedékek érdekei szempontjából.

2. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján Magyarország független, *demokratikus jogállam*. Az Alkotmánybíróság már működése első éveiben elvi élel megállapította, hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a *jogbiztonság*. A jogbiztonság az állam – és elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára.¹ Az irányadó alkotmánybírósági tézis szerint a jogállamiság elvéből adódó alapvető követelmény, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a *jog által megállapított működési rendben*, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket.²

Az Alkotmánybíróság több határozatában is megállapította, hogy az állam csak akkor nyúlhat az alapjog korlátozásának eszközéhez, ha másik alapvető jog és szabadság védelme vagy érvényesülése, illetve egyéb alkotmányos érték védelme más módon nem érhető el.³ Az Alkotmánybíróság azt is vizsgálta, hogy a korlátozás valóban képes-e szolgálni a legitim jogalkotói célt. A cél és az eszköz közötti összefüggés fennállása elengedhetetlen ahhoz, hogy a jogszabály ne legyen önkényes, hiszen az önkényesség biztosan sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamisághoz fűződő jogbiztonság tételét.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint tehát az alapjog-korlátozás alkotmányosságának feltétele, hogy *a szükségesség, alkalmasság és arányosság követelménye együttesen fennálljon*.

Az alapvető jog korlátozása csak ultima ratio, végső eszköz a jogalkotó kezében céljai eléréséhez: „Egy alapvető jog korlátozásának alkotmányosságához azonban nem elég, hogy egy másik alapvető jog és szabadság érvényesítése és védelme érdekében történik”⁴

¹ Ld. 9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 65.

² Ld. 56/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991, 454., 456.

³ 30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 178.

⁴ 2/1990. (II. 18.) AB határozat.

Az alapvető jogok korlátozásának alkotmányosságát az alkotmánybírósági és – ennek nyomán – az ombudsmani gyakorlat is az ún. *szükségességi-arányossági teszt* alkalmazásával ítéli meg.

Az alapjog korlátozásának alkotmányosságához tehát önmagában nem elegendő, hogy az másik alapjog vagy valamely alkotmányos érték érvényesülése vagy védelme érdekében történik, hanem a korlátozásnak meg kell felelnie az arányosság követelményének, szükséges, hogy az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban legyenek egymással. A jogalkotó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni.

3. Az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése alapján „*Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.*”

Az Alkotmánybíróság megállapította⁵, hogy „[a] z Alaptörvény szövege az egészséges környezethez való jog tekintetében megegyezik az Alkotmány szövegével, ezért az egészséges környezethez való jog értelmezése során az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban tett megállapítások is irányadónak tekinthetők”

Az Alkotmánybíróság megállapította⁶, hogy az állam köteles az egészséges környezethez való jog megvalósítását szolgáló sajátos intézmények kialakítására és működtetésére. Megállapította továbbá, hogy sem a szóhasználat (az „egészséges környezethez” való jog), sem az állami környezetvédelmi feladat beágyazása az egészséghez való jog megvalósításának eszközei közé nem értelmezhető a környezethez való jog korlátozásaként. Az állam kötelességeinek magukban kell foglalniuk az élet természeti alapjainak védelmét, és ki kell terjedniük a véges javakkal való gazdálkodás intézményeinek kiépítésére.

Az alapjogok objektív, intézményes védelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság megállapította⁷, hogy ennek köre túlmehet azon a védelmen, amelyet ugyanazon alapjog alanyi jogként nyújt. Ez az objektív védelem nemcsak szélesebb, de minőségileg is más, mint az egyéni alanyi jogok védelmének összeadása. Az élethez való jog vonatkozásában például az állam objektív, intézményvédelmi kötelessége az emberi életre általában – az emberi életre mint védendő értékre – is kiterjed; s ebbe beletartozik a jövő generációk életfeltételeinek biztosítása is.

Az Alkotmánybíróság megállapította⁸ továbbá, hogy a *környezethez való jog* jelenlegi formájában nem alanyi alapjog, de nem is pusztán alkotmányos feladat vagy államcél, amelynek megvalósítási eszközeit az állam szabadon választhatja meg, hanem elsősorban önállósult és önmagában vett intézményvédelem, azaz *olyan sajátos alapjog, amelynek az objektív, intézményvédelmi oldala a túlnyomó és meghatározó*. Így az e joggal kapcsolatos kérdéseket túlnyomó részt az állami szervek környezetvédelmi intézkedések tételére vonatkozó kötelessége oldaláról kell vizsgálni, nem pedig az egyes embereket a konkrét helyzetben megillető jogosultságok oldaláról. Az Alaptörvény, illetve annak értelmezésén keresztül az Alkotmánybíróság az állam környezetvédelemre vonatkozó kötelességei teljesítésének garanciáit emeli az alapjogok szintjére. E jog sajátosságai folytán mindazokat a feladatokat, amelyeket másutt alanyi jogok védelmével teljesíti az állam, itt törvényi és szervezeti garanciák nyújtásával kell ellátnia.

Az Alkotmánybíróság fenti határozata szerint az állam nem élvez szabadságot abban, hogy a környezet állapotát romlani engedje, vagy a romlás kockázatát megengedje. A környezethez való jog tárgyából és dogmatikai sajátosságából az következik, hogy a természetvédelem jogszabályokkal biztosított szintjét az állam nem csökkentheti, kivéve, ha

⁵ 3068/2013. (III. 14.) AB határozat

⁶ 996/G/1990. AB határozat

⁷ 64/1991. (XII. 17.) AB határozat

⁸ 13/2018. (IX. 4.) AB határozat, 16/2015. (VI. 5.) AB határozat, 28/1994. (V. 20.) AB határozat

ez más alkotmányos jog vagy érték érvényesítéséhez elkerülhetetlen. A védelmi szint csökkentésének mértéke az elérni kívánt célhoz képest ekkor sem lehet aránytalan.

Az Alkotmánybíróság kimondta továbbá azt is, hogy „a környezethez való jog védelmének eszközei között a megelőzésnek elsőbbsége van, hiszen a visszafordíthatatlan károk utólagos szankcionálása nem tudja helyreállítani az eredeti állapotot.”⁹

A környezethez való jog érvényesítése alkotmányosan megköveteli azt, hogy az állam – amíg jogi védelem egyáltalán szükséges – az elért védelmi szinttől csakis olyan feltételekkel léphessen vissza, amikor alanyi alapjog korlátozásának is helye lenne. A környezethez való jog érvényesítése a védelem elért szintjének fenntartásán belül azt is megkívánja, hogy az állam a preventív védelmi szabályoktól ne lépjen vissza a szankciókkal biztosított védelem felé. Ettől a követelménytől is csak elkerülhetetlen szükségesség esetén, és csak arányosan lehet eltérni.¹⁰

A visszalépés tilalmával összefüggésben az Alkotmánybíróság azt is kiemeli, hogy minden olyan esetben, amikor a környezet védelmére vonatkozó szabályozás átalakításra kerül, a jogalkotónak tekintettel kell lennie az elővigyázatosság és megelőzés elveire is, hiszen „a természet és környezet védelmének elmulasztása visszafordíthatatlan folyamatokat indíthat meg”¹¹

Az Alaptörvény IV. módosításának hatálybalépését követő határozatában az Alkotmánybíróság kimondta azt is, hogy „a korábban bemutatott és jelen alaptörvényi környezetben is irányadó alkotmánybírósági gyakorlat alapján nyilvánvaló, hogy a természetvédelem jogszabályokkal biztosított szintjét az állam nem csökkentheti, kivéve, ha ez más alkotmányos jog vagy érték érvényesítéséhez elkerülhetetlen. Az Alkotmánybíróság által megerősített korábbi értelmezési gyakorlattal összhangban az állam intézményvédelmi kötelezettségéből következik, hogy a környezetvédelmet ellátó szervezetrendszerben bekövetkező változás nem járhat a védelmi szint csökkenésével. A természetvédelmi intézményrendszerben történő változás önmagában, a természetvédelmi előírások változatlansága mellett is megalapozhatja a védelmi szint csökkenését, amennyiben az intézményrendszer változása a természetvédelmi szempontok kevésbé hatékony érvényesítését eredményezi.”¹²

„Tekintettel arra, hogy az Alaptörvény nem csupán megőrizte az egészséges környezethez való alkotmányos alapjog védettségi szintjét, hanem az Alkotmányhoz képest e tárgykörben lényegesen bővebb rendelkezéseket is tartalmaz, megállapítható, hogy az olyan szervezetalakítási szabályozás, amely kevésbé hatékony védelmet eredményez, alaptörvényellenes helyzetet idéz elő.”¹³

„Az a körülmény, hogy bizonyos, korábban fennálló és egyértelműen beazonosítható, jogszabályok által biztosított hatáskörök a szabályozási környezetből hiányoznak, és emiatt egyes feladatok ellátatlanul maradnak, a jogszabályi védelmi szint csökkenését eredményezi, még akkor is, ha emiatt a természeti állapot tényleges romlásának „csak” a kockázata merül fel. A jogalkotónak ilyen, az alkotmányossági vizsgálat tárgyává tett átfogó jellegű, több jogszabály módosítását is eredményező jogalkotói aktus meghozatalakor (mint jelen esetben), különös figyelmet kell fordítania a szabályozás teljességére és a lehetőségeihez képesti hézagmentességére. Figyelemmel kell lennie arra is, hogy a jogszabályokban korábban fellelhető garanciális elemek hatékonysága, maga a védelmi szint ne csökkenjen, hanem annak mértéke legalább a szabályozás módosítását megelőző szinten maradjon, vagy inkább növekedjen.”¹⁴

⁹ 13/2018. (IX. 4.) AB határozat

¹⁰ 13/2018. (IX. 4.) AB határozat, 64/1991. (XII. 17.) AB határozat

¹¹ 13/2018. (IX. 4.) AB határozat, 3223/2017. (IX. 25.) AB határozat

¹² 16/2015. (VI. 5.) AB határozat

¹³ 16/2015. (VI. 5.) AB határozat

¹⁴ 16/2015. (VI. 5.) AB határozat

Az AB később túllép a 16/2015. (VI. 5.) AB határozatban foglaltakon, és meghatározza a kötelezettségek súlypontjait is¹⁵: „[30] ... Miközben azonban a környezet védelmének kötelezettsége egyaránt terheli a tág értelemben vett államot és a természetes és jogi személyeket, ez a kötelezettség természetesen nem lehet teljesen azonos az egyes jogalanyok vonatkozásában. Miközben a természetes és jogi személyektől a hatályos jogszabályi előírások ismeretén és betartásán túlmenően általános jelleggel és kikényszeríthető módon nem várható el, hogy magatartásukat valamely, a jogalkotó által nem konkretizált, absztrakt célhoz igazítsák, addig az állam oldaláról az is elvárható, hogy egyértelműen meghatározza mindazon jogi kötelezettségeket, melyeket mind az államnak, mind pedig a magánfeleknek be kell tartaniuk, egyebek között annak érdekében, hogy az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésében nevesített értékek hatékony védelme érvényesüljön.” Az állam ennek megfelelően kiemelt szerepben jelenik meg, kiemelt felelőssége van, amely különösen a jogalkotásban érvényesítendő elsősorban.

III. A vizsgálat érdemében

1. A tényállásban láthattuk, hogy a Minisztérium és a Közszolgáltató eltérő jogértelmezés szerint határozta meg az egyházi fenntartású általános iskolák jogalanyi helyzetét a hulladékgyűjtés, illetve a hulladékgyűjtési közszolgáltatás szempontjából.

A Közszolgáltató álláspontja szerint az egyházi fenntartású közoktatási intézmények a Htv. szabályozása szempontjából egyértelműen gazdálkodó szervezetnek minősülnek, így az elkülönítetten gyűjtendő hulladékokra vonatkozó közszolgáltatásra csak díj megfizetése esetén volnának jogosultak. Ezzel szemben a Minisztérium jogi álláspontja szerint az egyházi iskolák a Htv. szempontjából nem minősülnek gazdálkodó szervezetnek, hanem az ingatlanhasználóra irányadó általános rendelkezések vonatkoznak rájuk a hulladékgyűjtési közszolgáltatással összefüggésben, ennek megfelelően a közszolgáltatásra térítésmentesen volnának jogosultak.

Mielőtt a Minisztérium és a Közszolgáltató eltérő jogértelmezését a vonatkozó jogszabályok alapján értékelnénk, rá kívánunk mutatni az eltérő álláspontok értékelése szempontjából arra, hogy noha az Alaptörvény 25. cikkének (3) bekezdése alapján kötelező értékű, a bíróságok jogalkalmazásának egységét biztosító jogértelmezésre a Kúria jogosult, addig a jogértelmezés dogmatikai módszertana szerint az autentikus, tehát a jogalkotó szerinti jogértelmezés a jogszabály geneziséből adódó, mindenkire kötelező erővel bír, ahogyan azt az Alkotmánybíróság 11/2020. (VI. 3.) AB határozatában is – nóvumként – kimondta. ([46], „A jogalkalmazói gyakorlatból leszűrt jogalkotói (törvényhozó általi) autentikus jogértelmezés a bíróságokra és az érintett szerződő felekre általánosan kötelező.”)¹⁶

A StatútumR. 116. § 13. pontja szerint az innovációért és technológiáért felelős miniszter a Kormány hulladékgyűjtésért felelős tagja, ezért ez az ismertetett eltérő álláspontok alábbi jogi értékelése során nem maradhat figyelmen kívül.

2. A Htv.-nek a hulladékgyűjtés alanyaira vonatkozó szabályozása két típusú alapfogalmon alapul.

¹⁵ 28/2017. (X. 25.) AB határozat

¹⁶ A jogelméleti irodalomban Jakab András tanulmányában a 41/1993. (VI. 30.) AB határozat alapján arra a következtetésre jut, hogy autentikus jogértelmezés Magyarországon nem létezik és valószínűleg nem is fog kialakulni, mert az AB határozata szerint a saját aktusok értelmezésének lényegében ugyanolyan jogi formában kell történnie, mint amilyen az értelmezett aktus. (Ld. Jakab András: A bírói jogértelmezés az Alaptörvény tükrében in JeMa 2011/4. szám 90. oldal)

Az első „alapfogalom” a *hulladéktermelő*: akinek tevékenységeiből hulladék képződik (eredeti hulladéktermelő), vagy bárki, aki előkezelést, keverést vagy egyéb olyan kezelési műveletet végez, amely a hulladék jellegében vagy összetételében változást eredményez.

A másik „alapfogalom” a *hulladékbirtokos*: a hulladéktermelő, továbbá bármely jogalany, akinek, vagy amelynek a hulladék a birtokában van.

Ezen fogalmak nemcsak az eredeti hulladéktermelőre, és egyben hulladékbirtokosra vonatkoznak, hanem a hulladék aktuális helyzete alapján vonatkozhatnak – sajátosságaik szerint – a hulladékgazdálkodás folyamatában résztvevő minden aktorra: a közszolgáltatóra, a kereskedőre, a közvetítőre, a hulladékot szállítókra, hulladékkezelő létesítmények üzemeltetőire is.

Ezektől a fogalmaktól (adott tartalmi párhuzamosság ellenére is) a Htv. alanyokra vonatkozó szabályozásának rendszerében megkülönböztetendő az ingatlanhasználó fogalma, amely voltaképpen a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási jogviszonyban a közszolgáltatóval szemben álló másik szerződő fél megjelölése.

A Htv. 2. § (1) bekezdés 34. pontja szerint *ingatlanhasználó*: az ingatlan birtokosa, tulajdonosa, vagy kezelője, valamint a társasház és a lakásszövetkezet, aki (amely) a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás igénybevételére köteles és akinek (amelynek) a közszolgáltató rendelkezésére áll.

Az ingatlanhasználó e fogalmának lényeges eleme, hogy ahhoz az ingatlanhoz kapcsolódik, ahol rendszeresen települési hulladék keletkezik. Azt a személyt jelöli, aki az ingatlan tulajdonosa, birtokosa, vagy kezelője, aki az ingatlan feletti tulajdonszerzésével¹⁷ a jogszabály erejénél fogva válik a közszolgáltatási szerződés alanyává, vagy aki a tulajdonossal valamilyen szerződésből fakadó joga alapján (bérleti, használati) az ingatlanon tartózkodásával – ha úgy tetszik – életvitelszerűen „hulladéktermelői tevékenységet” folytat.

Az ingatlan tulajdonosa, illetve az ingatlanhasználó lehet természetes személyek mellett *jogi személy* is. Abban az esetben, ha az ingatlanhasználó jogi személy, a jogi személyek jogi jellegétől függően a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási jogviszonyban bizonyos esetekben ingatlanhasználói mivoltában speciális rendelkezések vonatkozhatnak rá.

A Ptk. 3:1. § (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a jogi személy törvényben meghatározott típusban, törvény által nem tiltott tevékenység folytatására és cél elérése érdekében alapítható és működtethető; az e rendelkezésbe ütköző létesítő okirat semmis.

Az Nkt. 21. § (1) bekezdése szerint a köznevelési intézmény e törvényben meghatározott köznevelési alapfeladat ellátására létesített intézmény. A köznevelési intézmény jogi személy, amely – a tankerületi központ, valamint az állami felsőoktatási intézmény által fenntartott intézmény kivételével – a fenntartójától elkülönült, önálló költségvetéssel rendelkezik.

Köznevelési intézmény alapítására és fenntartására az állam mellett más szervezetek között az Nkt. 2. § (3) bekezdés bb) pontja alapján az egyházi jogi személy is jogosult, ha a tevékenység folytatásának jogát – jogszabályban foglaltak szerint – megszerezte.

Az Ehtv. 20. § (2) bekezdése szerint a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség részt vállalhat a társadalom értékteremtő szolgálatában, ennek érdekében önmaga vagy e célra létrehozott intézménye útján olyan közcélú tevékenységet is elláthat, amelyet törvény nem tart fenn kizárólagosan az állam vagy annak intézménye számára.

A vizsgálatunkkal érintett Iskola alapítója a Magyar Katolikus Egyház, amely az Ehtv. Melléklet 1. pontja szerinti bevett egyház.

¹⁷ Az Alkotmánybíróság az 59/B/2008. AB határozatában kimondta, hogy az ingatlan tulajdonosa a közszolgáltatási szerződés alanyává nem a szerződés írásba foglalásával, még kevésbé azáltal válik, hogy a közszolgáltató a hulladék elszállítását részére felajánlja vagy arra rendelkezésre áll, hanem azáltal, hogy az adott településen ingatlantulajdont szerez.

Az Ehtv. 19. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a bevett egyház és belső egyházi jogi személye az általa vagy intézménye útján ellátott közcélú tevékenysége után a hasonló tevékenységet folytató állami vagy helyi önkormányzati intézményekkel azonos mértékű költségvetési támogatásra jogosult. A bejegyzett egyház, a nyilvántartásba vett egyház és ezek belső egyházi jogi személyei az általuk vagy intézményeik útján ellátott közcélú tevékenységük után – erre vonatkozó megállapodás alapján – legfeljebb a hasonló tevékenységet folytató állami vagy helyi önkormányzati intézményekkel azonos mértékű költségvetési támogatásra jogosultak. A megállapodás megkötésénél figyelembe kell venni a 9. § (1) bekezdésében foglalt feltételeket.

3. A Htv. 2. § (1) bekezdés 15. pontja szerint *gazdálkodó szervezet*: a polgári perrendtartásról szóló törvényben meghatározott gazdálkodó szervezet, ide nem értve azt a költségvetési szervet, amelyet az államháztartásról szóló törvény szerint közfeladat ellátására hoztak létre.

A Pp. 7. § (1) bekezdés 6. pontja úgy rendelkezik, hogy *gazdálkodó szervezet*: a gazdasági társaság, az európai részvénytársaság, az egyesülés, az európai gazdasági egyesülés, az európai területi társulás, a szövetség, a lakásszövetség, az európai szövetség, a vízgazdálkodási társulat, az erdőbirtokossági társulat, a külföldi székhelyű vállalat magyarországi fióktelepe, az állami vállalat, az egyéb állami gazdálkodó szerv, az egyes jogi személyek vállalata, a közös vállalat, a végrehajtói iroda, a közjegyzői iroda, az ügyvédi iroda, a szabadalmi ügyvivői iroda, az önkéntes kölcsönös biztosító pénztár, a magánnyugdíjpénztár, az egyéni cég, továbbá az egyéni vállalkozó, emellett gazdálkodó tevékenységével összefüggő polgári jogi kapcsolataiban az állam, a helyi önkormányzat, a költségvetési szerv, jogszabály alapján a költségvetési szervek gazdálkodására vonatkozó szabályokat alkalmazó egyéb jogi személy, az egyesület, a köztisztület, valamint az alapítvány.

A Pp. Kommentárjára szerint a fogalom kiegészülése *a költségvetési szervek gazdálkodására vonatkozó szabályokat alkalmazó egyéb jogi személlyel* az Áht. rendelkezéseinek való megfelelést szolgálja.

Jóllehet *a köznevelési intézményt* a fenti rendelkezések nem nevesítik gazdálkodó szervezetként, a vizsgált kérdés szempontjából értékelnünk kell, hogy a Pp. fenti definíciójában a „*költségvetési szervek gazdálkodására vonatkozó szabályokat alkalmazó egyéb jogi személy*” fogalmi elem szempontjából az egyházi jogi személy által alapított köznevelési intézmény milyen jogokkal és kötelezettségekkel rendelkezik.

Az Áht. 104. § (1) bekezdése szerint *a kincstár törzskönyvi nyilvántartást vezet* a költségvetési szervekről, a törvény által az államháztartás központi alrendszerébe sorolt köztisztületekről, a helyi önkormányzatokról, a nemzetiségi önkormányzatokról, a társulásokról, a térségi fejlesztési tanácsokról, valamint jogszabály alapján *a költségvetési szervek gazdálkodására vonatkozó szabályokat alkalmazó egyéb jogi személyekről* (a továbbiakban együtt: törzskönyvi jogi személy). A törzskönyvi nyilvántartás közhiteles hatósági nyilvántartásnak minősül.

A Pp. 7. § (1) bekezdés 6. pontja szerinti gazdálkodó szervezetek között tehát a most vizsgált, a „*költségvetési szervek gazdálkodására vonatkozó szabályokat alkalmazó egyéb jogi személy*” fogalmához azok az egyéb jogi személyek tartoznak, amelyek szerepelnek a kincstár törzskönyvi nyilvántartásában.

A vizsgálatunkkal érintett Pannonia Sacra Katolikus Általános Iskola az Oktatási Hivatal honlapján feltüntetett adatok szerint¹⁸ nem szerepel a kincstár törzskönyvi nyilvántartásában.¹⁹

¹⁸ https://www.oktatas.hu/hivatali_ugyek/kir_intezmenykereso/!KIR_Intezmenykereso/Intezmeny/Index/035010

¹⁹ <http://www.allamkincstar.gov.hu/hu/ext/torzskonyv/1/?ktsearch=1&ktpar3=18231423&ktpar1=0>

Az egyházi (illetve alapítványi) alapítású köznevelési intézmények az állami, önkormányzati iskolákkal ellentétben nem minősülnek közfeladatra létrehozott költségvetési szervezetnek. Ugyanakkor ezekre a köznevelési intézményekre a gazdálkodó szervezetnek a Htv. által hivatkozott Pp. szerinti fogalma sem vonatkozik abban az esetben, ha – a vizsgálatunkkal érintett egyházi általános iskolához hasonlóan – a Pp. 7. § (1) bekezdés 6. pontja szerinti fogalom-meghatározásban szereplő „költségvetési szervek gazdálkodására vonatkozó szabályokat alkalmazó egyéb jogi személyek” között az Áht. 104. § (1) bekezdés szerint a kincstár közhiteles törzskönyvi nyilvántartásában nem szerepelnek. Ebben az esetben a hulladékgazdálkodási közszolgáltatással kapcsolatos jogaikra és kötelezettségeikre a Htv. ingatlanhasználóra vonatkozó szabályai irányadók.

Fentiek alapján megállapítottuk, hogy az Iskola nem minősül a Htv. 2. § (1) bekezdés 15. pontja szerinti gazdálkodó szervezetnek, így a Htv. gazdálkodó szervezet ingatlanhasználókra irányadó speciális rendelkezései nem vonatkoznak rá. Ehelyett – a Minisztérium tényállásban ismertetett tájékoztatásának is megfelelően – a hulladékgazdálkodási közszolgáltatással kapcsolatos jogaira és kötelezettségeire a Htv. általános, ingatlanhasználóra irányadó rendelkezései alkalmazandók, amelynek megfelelően az elkülönítetten gyűjtendő hulladékokra vonatkozó közszolgáltatásra a közszolgáltatási díjon felül többletköltség nélkül, vagyis térítésmentesen jogosult.

4. A Htv. 39. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az ingatlanhasználó az általa használt ingatlan területén képződő települési hulladékot elkülönítetten gyűjti, és azt – e törvényben meghatározott kivételekkel – a közszolgáltatónak átadja.

Ugyanezen szakasz (2) bekezdése szerint az ingatlanhasználó a települési hulladék részét képező elkülönítetten gyűjtött hulladékot – kormányrendeletben, miniszteri rendeletben vagy a települési önkormányzat (Budapesten a fővárosi önkormányzat) rendeletében meghatározott feltételek szerint – hulladékgyűjtő pontra, hulladékgyűjtő udvarba, átvételi helyre vagy a közszolgáltatás körébe tartozó hulladékot kezelő hulladékkezelő létesítménybe szállíthatja, és ott a jogosultnak átadhatja vagy gyűjtőedényben elhelyezheti. E jogot az ingatlanhasználó csak úgy gyakorolhatja, ha a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási díjat a Koordináló szerv részére megfizette.

Lényeges a zöldhulladékok gyűjtésére vonatkozó törvényi alaprendelkezés is. A Htv. 39. § (4) bekezdése szerint „Ha az ingatlanhasználó a zöldhulladék komposztálásáról saját maga nem gondoskodik és a zöldhulladék gyűjtőedényben vagy hulladékgyűjtő zsákban történő gyűjtésének feltételeit a közszolgáltató biztosítja, a zöldhulladékot elkülönítetten gyűjti, és a közszolgáltatónak úgy adja át, hogy a zöldhulladék komposztálhatósága és lebontása biztosítható legyen.”

A vizsgálattal érintett esetben – tekintettel arra, hogy a panasz szerint a Közszolgáltató a jogszabályok rendelkezéseivel ellentétesen nem biztosította az Iskola részére az elkülönítetten gyűjtendő hulladékok átadásához szükséges hulladékgyűjtő edényeket a közszolgáltatás részeként – röviden át kell tekintenünk azt is, hogy ezzel kapcsolatosan a Közszolgáltató számára a jogszabályok milyen kötelezettségeket állapítanak meg.

A Htv. 42. § (1) bekezdése szerint a közszolgáltató a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás keretében:

a) az ingatlanhasználók által a közszolgáltató szállítóeszközéhez rendszeresített gyűjtőedényben gyűjtött települési hulladékot az ingatlanhasználóktól összegyűjti és elszállítja (ideértve a háztartásban képződő zöldhulladék, vegyes hulladék, valamint az elkülönítetten gyűjtött hulladék összegyűjtését és elszállítását is),

b) ha e törvény felhatalmazása alapján jogszabály eltérően nem rendelkezik – a vegyes hulladék összegyűjtéséről és elszállításáról hetente legalább egy alkalommal gondoskodik,

c) a lomtalanítás körébe tartozó lomhulladékot az ingatlanhasználóktól összegyűjti, átveszi és elszállítja,

d) az általa üzemeltetett hulladékgyűjtő ponton, hulladékgyűjtő udvaron gyűjtött vagy átvételi helyen átvett hulladékot összegyűjti és elszállítja.

A Htvr. 9. § úgy rendelkezik, hogy

(2) A közszolgáltató az elkülönítetten gyűjtött települési hulladékot szükség szerinti gyakorisággal, a vegyes, továbbá más fajtájú, jellegű vagy típusú hulladéktól elkülönítve szállítja el, elkerülve azok keveredését.

(3) A közszolgáltató a vegyes hulladékot a települési szilárd és folyékony hulladékkal kapcsolatos közegészségügyi követelményekről szóló miniszteri rendeletben meghatározott gyakorisággal szállítja el.

(4) A közszolgáltató – a (6) bekezdésben meghatározott kivétellel – az ingatlanhasználótól legalább a következő hulladékfajtákat házhoz menő gyűjtési rendszerben szállítja el:

- a) műanyag hulladék,
- b) fém hulladék,
- c) papír hulladék,
- d) vegyes hulladék.

Budapest Főváros közszolgáltatási területére irányadóan a KgyR. a fentiekkel összefüggésben a következő szabályokat tartalmazza.

A KgyR. 5. § (2) bekezdés szerint az ingatlanhasználó a vegyes hulladékot a többi települési hulladéktól elkülönítve a Közszolgáltató által rendelkezésére bocsátott gyűjtőedényben gyűjti, és azt a Közszolgáltató részére e rendeletben meghatározottak szerint átadja.

Ugyanezen szakasz (3) bekezdés a) pontja úgy rendelkezik, hogy a közterület-használati hozzájárulás jogosultja kivételével az ingatlanhasználó a települési hulladék részét képező papír, műanyag és fém hulladékokat a vegyes hulladéktól elkülönítve gyűjti és a gazdálkodó szervezet kivételével az ingatlanhasználó a Közszolgáltató által rendelkezésére bocsátott gyűjtőedényben elkülönítetten gyűjtött e hulladékokat a közszolgáltatás keretében a Közszolgáltató részére külön díjazás nélkül átadja.

A KgyR. 13. § (1) bekezdése szerint az ingatlanhasználó bejelentését követően a Közszolgáltató az ingatlanon keletkező vegyes települési hulladék gyűjtésére szolgáló, általa rendszeresített gyűjtőedényt 15 napon belül rendelkezésre bocsátja.

Ugyanezen szakasz (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a gazdálkodó szervezet ingatlanhasználó és a közterület-használati hozzájárulás jogosultja kivételével az ingatlanhasználó bejelentését követően a Közszolgáltató az ingatlanon keletkező elkülönítetten gyűjtött hulladék gyűjtésére szolgáló, általa rendszeresített gyűjtőedényt 15 napon belül rendelkezésre bocsátja.

5. Utalnunk kell még a Htv. hulladékgazdálkodási közszolgáltatási díjra irányadó rendelkezéseire is.

A Htv. 91. § (7) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a nem természetes személy ingatlanhasználó részére kiállított számlában meghatározott hulladékgazdálkodási közszolgáltatásért fizetendő összeg nem haladhatja meg a települési önkormányzat 2012. december 31-én hatályos rendeletében meghatározott – kedvezmények és mentességek nélküli – teljes közszolgáltatási díj legfeljebb 4,2 százalékkal megemelt összegét.

A fenti rendelkezés kiegészítéseképpen ugyanezen szakasz (8) bekezdése szerint, ha a nem természetes személy ingatlantulajdonos vonatkozásában a települési önkormányzat 2012. december 31-én külön díjat nem alkalmazott, a (7) bekezdés esetében közszolgáltatási díjnak

- a) a települési önkormányzat rendeletében általánosan megállapított, vagy

b) a természetes személy ingatlan tulajdonos által – kedvezmények és mentességek nélkül – fizetett közszolgáltatási díjat kell tekinteni.

Megállapítottuk, hogy a Közszolgáltató azzal, hogy a közszolgáltatás keretében

1. az Iskola részére nem biztosított az elkülönítetten gyűjtendő hulladékok gyűjtésére és átadására (papírhulladékoknak kék fedeles, műanyag és fémhulladékoknak sárga fedeles) hulladékgyűjtő edényeket és az elkülönítetten gyűjtött hulladékokat nem szállította el;

2. a körforgásos gazdaság fenntarthatóságával és ehhez kapcsolódóan a szelektív hulladékgyűjtéssel összefüggő környezeti nevelési pedagógiai célkitűzésekkel²⁰ és a jogszabályban foglaltakkal ellentétesen az Iskola számára nem biztosította, hogy a hulladékok elkülönített gyűjtésével összefüggő jogait és kötelezettségeit teljesíthesse, hanem a szelektíven gyűjtendő hulladékfajtákat is a háztartási vegyes hulladékkal kellett gyűjtenie és a Közszolgáltatónak átadnia;

3. a jogszabályokkal ellentétesen a közszolgáltatási díjat a gazdálkodó szervezetekre irányadó díjra vonatkozó rendelkezések alapján állapította meg;

az Alaptörvény preambulumban foglalt jövő nemzedékek érdekeivel kapcsolatosan a jogsértés veszélyét előidézve a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményével, valamint az egészséges környezethez való joggal összefüggő visszásságot okozott.

Intézkedésünk

Az Ajb. 32. § (1) bekezdése alapján felkérjük a Fővárosi Közterület-fenntartó Zártkörűen Működő Nonprofit Részvénytársaság megbízott vezérigazgatóját, hogy a panaszos Iskola részére a Jelentés megállapításaira figyelemmel biztosítsa a szelektív hulladékgyűjtő edényeket és a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást a jövőben ezek használatával folytassa.

Kezdeményezzük egyidejűleg, hogy a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást a jövőben az innovációs és technológiai miniszter és a Jelentés megállapításai szerint mind az állami, mind az egyházi és az alapítványi közoktatási intézmények esetén a jogszabályok maradéktalan betartásával, a kincstár közhiteles törzskönyvi nyilvántartásában szereplő adatok figyelembevételével biztosítsa a köznevelési intézmények számára.

Budapest, 2021. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Bándi Gyula

Dr. Kozma Ákos

²⁰ <https://ofi.oh.gov.hu/sites/default/files/ofipast/2010/11/kornyezeti-mintaprogramok-varosi.pdf>